

Рецензия

от доц. д-р Елена Николаева Кантарева-Дечева,

катедра „Изящни изкуства“ към факултет „Изобразителни изкуства“

АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ - Пловдив

по процедура за заемане на академичната длъжност „доцент“, област на висше образование 8. Изкуства, професионално направление 8.2 Изобразително изкуство, специалност „Стенопис“, обявен от Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство ”Проф. Асен Диамандиев”– Пловдив

във връзка с конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 8. 2. Изобразително изкуство, специалност Стенопис, за нуждите на Катедра Изящни изкуства, Факултет Изобразителни изкуства на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“, Пловдив.

I. Данни за конкурса

Конкурсът за нуждите на Катедра Изящни изкуства към Факултет Изобразителни изкуства на АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“ – Пловдив, е обявен в Държавен вестник бр. 63 от 25 юли 2023 г. За провеждането на конкурса е назначено научно жури със заповед на Ректора на АМТИИ № РД-27-121 от 21.09.2023 г., както и въз основа на решение на Факултетния съвет на Факултет Изобразителни изкуства с протокол № 2 от 18.09. 2023 г. Документи за участие в конкурса е подал един единствен кандидат: ас. д-р Стефка Попова. Подадените документи съответстват на изискванията и нормативните уредби според ЗРАСРБ, както и на вътрешния правилник на Академията. Всички срокове и регламенти по процедурата са спазени, няма установени нарушения.

II. Данни за кандидата

Д-р Стефка Попова е завършила образованието си в АМТИИ „Проф. Асен Диамандиев“- Пловдив, където през 2007 г. е придобила бакалавърска степен по Педагогика на обучението по изобразителни изкуства, през 2009 г. магистърска степен по специалност „Църковна живопис“ (2009 г.), а през 2020 г. научно-образователната степен „доктор“ с

дисертация на тема „Създаване на творчески модели за декориране на съвременен храм при обучението на студенти“. Тя е дългогодишен преподавател в АМТИИ в специалност „Църковна живопис“ (2010-2019) и специалност „Стенна живопис“ (2019-до днес).

Стефка Попова е участник в редица художествени изложби, сред които се открояват самостоятелната и изложба в галерия „Семпре“ на НБУ Пловдив (2011 г.), Биенале на църковните изкуства във Велико Търново (2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2023), както и ежегодните изложби в галерия „Свети Димитър“ към едноименния храм в Пловдив и тези на студенти и преподаватели от АМТИИ Пловдив. Д-р Стефка Попова работи много активно в областта на църковната живопис и стенописта, автор е на много икони и стенописи в редица храмове в България, ключов участник в екипите на редица проекти за реализацията на стенописи и икони на доц. Елена Кантарева-Дечева и доц. Дечко Дечев, както и в проекта за „Консервация, реставрация и експониране на мозайките от Епископската базилика на Филипопол“.

Важна част от представянето на д-р Стефка Попова в настоящия конкурс е преподавателската ѝ дейност, на която бих искала да обърна внимание. Асистент д-р Стефка Попова преподава дисциплините иконопис, стенопис, композиция, иконография, рисуване, живопис, лятна учебна практика и др. в бакалавърска и магистърска степен на обучение в АМТИИ от 2010 г., участва в изготвянето и актуализирането на учебните планове и програми на специалностите „Църковна живопис“ и „Стенна живопис“. Тя е обичан и уважаван преподавател, който прилага най-съвременни методи и технологии в обучението на студентите с фокус към индивидуалните им характеристики, насърчава ги да се проявяват в учебната, художествено-творческата и научната дейност и изисква от тях високи резултати. Участва активно и ръководи на терен практическата работа на студентите от специалност „Църковна живопис“ и специалност „Стенна живопис“ в изписването на стенописи и икони за параклисите „Св. Георги Победоносец“ във Военно формирование 24490 гр. Асеновград, „Свети архангел Михаил“ във Военно формирование 32040, авиобаза Крумово, „Св. Марина“ в с. Павелско, храм „Свети Атанасий“ гр. Чепеларе и др.

Представената справка за наукометричните показатели и приложения доказателствен материал показват, че единните държавни изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“ са изпълнени в достатъчна степен, като обхващат равностойно няколко типа дейности – научно-изследователска, художествено-творческа и учебно-методическа.

III. Научна дейност на кандидата

Научна дейност на д-р Стефка Попова е концентрирана около докторската и разработка, посветена на съвременната църковна стенопис, и последвалата книга (2023), създадена въз основа на дисертацията „*Създаване на творчески модели за декориране на съвременен храм при обучението на студенти*“ издадена от АМТИИ – Пловдив в поредицата Академична библиотека.

Представената книга разглежда еволюцията на стенната църковна живопис и синтезът и със съвременната архитектура, с цел интегрираното обучение на студентите и тяхната актуална възможност да адаптират и създават нови сюжетно-тематични модели в съвременния православен храм. Разглежданите проблеми са многобройни и сложни, като не се отнасят само до структурата на учебния процес, а и до разкриването на специфичните особености при изграждане на стенната живопис, породени от технико-технологичния и естетически облик на новата архитектура. На базата на своя опит като преподавател и активен и опитен творец в областта на съвременната църковна стенопис, д-р Попова откроява новите тенденции и перспективи на развитие пред художественото образование в областта на църковната живопис от гледна точка на съвременните архитектурни реалности, разширявайки познанието и опита в тази посока.

Научната разработка има приложно-научен характер и би била много полезна както за преподаватели и студенти, така и за художници и архитекти работещи в областта на съвременната православна стенопис.

Д-р Стефка Попова е автор на редица научни публикации, свързани както с нейната преподавателска дейност, така и третиращи проблеми в областта на технологията, иконографията и естетиката на съвременната църковна стенопис и живопис. В настоящата документация са включени три от тях: *Възстановяване иконата "Св. Николай" с Йоаким Груево. Проучване на произхода ѝ.*, 2021. Годишник АМТИИ, ISSN 2738-7712, 118-128 стр.; *Нови художествени практики в стенно-монументалните пана.*, 2022., Годишник АМТИИ- ISSN 1313-6526, 115-124 стр. и *Използване на стари иконописни техники за позлата в съвременната живопис.*, 2023-АМТИИ- Пролетни научни четения- ISSN: 13 14 -7005, под печат.

Представени са и необходимите цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране и две рецензии.

IV. Художествено-творческа дейност на кандидата

Художествено-творческите прояви на д-р Стефка Попова са интегрална част от нейната научна и преподавателска дейност. Като неин бивш преподавател и настоящ колега с голяма радост и задоволство следя нейното изграждане, израстване и формиране в утвърден художник работещ в областта на съвременната църковна живопис, както кавалетна, така и монументална. В това отношение освен безспорните качества на Стефка Попова като творец, бих изтъкнала нейната изключителна мотивация, целеустременост, инициативност, искрен интерес, любов и отдаденост към цялостната и дейност като преподавател, учен и художник.

Като ключови моменти в творчеството на д-р Попова бих определила самостоятелната и изложба с авторски икони състояла се през 2011-2012 г. в галерията на “ Нов Български Университет” -НБУ-Пловдив, двете стенописни пана на входа на СОУ “Паисий Хилендарски”- гр. Пловдив, реализирани през 2015-2016 г., изписването на авторски икони за храм ”Св. Илия”-с. Чурен, 2019, храм “Възнесение Христово”- с. Чуреково, 2015, апостолски ред икони, царски двери и рипиди за храм “Св. Покров Богородичен” гр. Смолян, 2012, празничен ред икони за иконостас на църквата “Св. Илия” с. Синапово, 2016, област Хасково и възстановяване и проучване произхода на храмова икона “Св. Николай”, с. Йоаким Груево - 2020-2022 г. Всички те са демонстрация на изключителна творческа активност, разнообразни жанрови, тематични и иконографски решения и изведени комплексни технико-технологични реализации.

Освен самостоятелните си творчески прояви Стефка Попова участва в творческите екипи при реализацията на стенописи за храм „Св. Георги Победоносец“, ЖК Бяла черква, София; икони за храм „Св. Димитър” в с. Сърнегор, параклис „Покров на Пресвета Богородица” в гр. Смолян, храм „Свети пророк Илия“ с. Синапово и др. През 2019 г. тя се присъединява и към екипа на доц. д-р Елена Кантарева-Дечева в проекта за „Консервация, реставрация и експониране на Епископската базилика на Филипопол“.

Творческата активност на д-р Стефка Попова се проявява и в редовното и участие в специализирани форуми като Международното Биенале на църковните изкуства във Велико Търново (2009, 2011, 2013, 2015, 2017, 2023), ежегодните изложби в галерия „Свети Димитър“ към едноименния храм в Пловдив, изложби на АМТТИИ Пловдив и други.

Д-р Попова ръководи и участва в специализирани уъркшопи и творчески ателиета в областта на стенописа като „Изкуството на Фреското”- през 2019 и 2020 г. и „Сграфито”- 5 юни 2023- читалище -НЧ „Кирил Дженов”- гр. Пловдив.

V. Научни и творчески приноси в дейността на кандидата

Като приносно значение за науката и практиката бих посочила книгата *„Създаване на творчески модели за декориране на съвременен храм при обучението на студенти“* на базата на защитен дисертационен труд на Стефка Попова. Тя е актуално научно-приложно проучване в областта на декорирането на съвременния храм, в което на практика чрез прилагане на теренно-ситуационния метод и на различните организационни форми, авторът доказва обогатяване на знанията и разгръщане творческия потенциал на студентите. В този смисъл изследваният проблем се обвързва с актуалните потребности на висшето педагогическо образование в сферата на изкуствата. Безспорно книгата запълва една празнина в методическата и педагогическата литература по отношение на изграждането на цялостен, алтернативен методически подход при създаването на нови модели за декориране в съвременния храм не само от обучаващите се, но приложим и за художници и архитекти работещи в областта на съвременната православна стенопис.

Съществени са и приносите на Стефка Попова по отношение на нейната художествено-творческа дейност с акцент върху отличното ѝ боравене с иконографските и техникотехнологични правила при създаването на авторски канонични православни образи със съвременно звучене, владенето на широк спектър от кавалетни и стенописни техники и тяхната авторска интерпретация и интегрирано приложение.

Този комплексен и интегриран подход е присъщ на д-р Попова и в нейната преподавателска дейност, което считам за определен принос.

Заключение. Въз основа на сериозните разностранни постижения на ас. д-р Стефка Попова – на нейния научен, творчески и преподавателски потенциал, както и на базата на безспорните ѝ приноси в съвременната българска православна живопис, предлагам на уважаемото научно жури да ѝ присъди академичната длъжност „доцент“ в направление 8.2. Изобразително изкуство. Уверено гласувам „за“.

доц. д-р Елена Кантарева-Дечева

19 ноември 2023 г.